

УДК 631.36

ОЦІНЮВАННЯ РИЗИКІВ АГРОПРОМИСЛОВИХ ВИРОБНИЦТВ ЗГІДНО ДСТУ ISO 31000

С.А. Плешко, кандидат технічних наук, доцент
Київський національний університет технологій та дизайну

А.О. Савенко, магістрант
Київський національний університет технологій та дизайну

Ключові слова: ризики, агропромислові виробництва, методи оцінювання.

Метою аналізу та оцінки ризику в процесі визначення ризику є пріоретизація попередньо визначених ризиків таким чином, що більшість важливих із них вирішується спочатку, порівнюючи їх між собою.

ISO/IEC 31000:2018 [1] становить, що до аналізу ризику входять «розуміння ризику, наслідки та їх ймовірність, а також інші їх властивості». Крім того, до оцінки ризику входить «порівняння рівнів ризику, що знайдені під час аналізу за критеріями ризику». Після того розробляється план щодо поводження з ризиками.

Для визначення ризиків існують спеціальні методи, які наведені в стандарті ISO/IEC 31010:2009[2]. Ймовірність настання ризиків можна поділити за ступенями як «дуже низька», «низька», «середня», «висока» і «дуже висока». Для визначення ступеню настання ймовірності ризику застосовуються матричні методи.

Принципи управління ризику та їх основні напрямки наведені в ISO 31000:2018. Цей стандарт можна застосовувати в будь-якій організації і використовуватися в будь-якому виробничому процесі. Даний стандарт можна інтегрувати в систему управління і використовувати для будь-якої організації (підприємства).

В основу стандарту ISO 31000:2018 покладено цикл «виконання-завдань-згідно-схеми». Такий підхід до побудови стандарту дозволяє ідифікувати та простежувати ризики.

Згідно ISO 31000:2018 ризик менеджмент також містить детальний опис управління ризиком. Це обумовлено тим фактом, що принципи управління ними мають створювати та захищати вартість, створюючи культуру, що максимально збільшує можливості, а також ризик менеджмент має бути:

- частиною загального управління організацією, а не частиною управління відповідності стандартам NAS/NZS 3806:2006 пояснює дотримання як «виконання вимог закону, галузі або організаційних стандартів та кодексів, принципів вправного управління та прийняття громадських та етичних стандартів»;

- частиною всіх процесів прийняття рішення;

- пристосованим до внутрішнього та зовнішнього середовища, враховуючи розуміння, мотивації та цінності зацікавлених сторін;

- зрозумілим та змістовним, що базується на структурованому діалозі серед зацікавлених сторін;
- динамічним та швидко реагуючим на зміни - наприклад, забезпечуючи осучаснення в технологічних, соціальних та економічних змінах;
- взаємодіючим з постійним покращенням.

В сучасних умовах одним з головних питань є визначення питань діяльності виробничих процесів і підприємств. Особливого значення це набуває для агропромислового комплексу. Одним з шляхів механізмів для зменшення ризиків є застосування стандарту ДСТУ ISO 31000.

Оцінка ризиків передбачає визначення кількісним або якісним методом ймовірності настання небезпечної події, тобто втрати урожаю або невиконання технологічних процесів виготовлення агропромислової продукції.

Система управління ризиками на агропромисловому підприємстві складається з чотирьох етапів: аналіз основних видів ризиків, визначення сили їх впливу на діяльність агропромислового підприємства; оцінка ризиків (визначення рівня ризиків та можливих втрат від них); вибір та обґрунтування методів щодо управління ризиком; розроблення організаційно-технічних заходів щодо попередження ризиків.

Оцінка ризиків здійснюється на основі якісного та кількісного аналізу. Головною метою якісного аналізу є виявлення чинників, що впливають на ризики, проведення ідентифікації всіх можливих ризиків, аналіз видів невизначеності та конфліктів, які зумовлюють ризик.

Кількісний аналіз ризиків, на відміну від якісного, є менш суб'єктивним і дає можливість чітко визначити ступінь окремих видів ризиків і ризику певного виду діяльності в цілому. Він базується на теорії ймовірностей та математичній статистиці. Зазвичай всі методи оцінки ризику об'єднують у чотири групи: 1) експертні – дають змогу визначити рівень ризику в тому разі, коли відсутня необхідна інформація для здійснення розрахунків або порівняння, ґрунтуються на опитуванні кваліфікованих спеціалістів з наступною статистично-математичною обробкою результатів цього опитування; 2) економіко-статистичні – застосовуються лише за наявності достатньо великого обсягу статистичної інформації для отримання точної кількісної величини рівня ризику (обчислюють середньоквадратичне відхилення, коефіцієнт варіації тощо); 3) розрахунково-аналітичні – призначені для кількісного розрахунку рівня ризику на основі використання даних внутрішньої інформаційної бази самого підприємства; 4) аналогові – призначені для оцінювання рівень ризику окремих операцій шляхом порівняння аналогічних операцій, які багаторазово повторювалися на підприємстві.

Список використаних джерел

1. ISO 31000:2018 - Risk management – Guidelines
2. ISO/IEC 31010:2009 «Risk management — Risk assessment techniques